

Αυγερινού Μαρία,
ΜEd, ΠΕ70

mariaavgerin@gmail.com avgerinm@eled.auth.gr

Μαρία Βλαχάκη,
Δρ. Ιστορίας και Διδακτικής της Ιστορίας,
Π.Τ.Δ.Ε. - Α.Π.Θ.

marvl@eled.auth.gr mariavlachaki@yahoo.gr

1.Κύριοι σκοποί της διδασκαλίας της Ιστορίας

- Η ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης και της ιστορικής συνείδησης.
- Η ανάπτυξη ιστορικής σκέψης αφορά την κατανόηση των ιστορικών γεγονότων μέσα από την εξέταση αιτίων και αποτελεσμάτων.
- Η καλλιέργεια ιστορικής συνείδησης αφορά την κατανόηση της συμπεριφοράς των ανθρώπων σε συγκεκριμένες καταστάσεις και τη διαμόρφωση αξιών και στάσεων που οδηγούν στην εκδήλωση υπεύθυνης συμπεριφοράς στο παρόν και το μέλλον.

2.Ειδικοί στόχοι του μαθήματος της Ιστορίας είναι :

Οι μαθητές να αναπτύξουν:

- α) ιστορική ενσυναίσθηση
- β) κριτική σκέψη
- γ) ανοιχτότητα στις διαφορετικές απόψεις (πολυπρισματικότητα)
- δ) ιστορική φαντασία

3. Τέσσερα επίπεδα διερευνητικής μάθησης (Van Boxtel, Voet, Stoel, 2021)

- **Έρευνα επιβεβαίωσης** (Confirmation inquiry): Ο/Η εκπαιδευτικός προετοιμάζει μια δραστηριότητα θέτοντας ερωτήσεις, και καθοδηγεί τους μαθητές σε μια απάντηση η οποία είναι ήδη γνωστή από αυτούς. Οι μαθητές ακολουθούν τις οδηγίες του εκπαιδευτικού ώστε να επιβεβαιώσουν το γνωστό εκ των προτέρων αποτέλεσμα.
- **Δομημένη έρευνα** (Structured inquiry): Ο/Η εκπαιδευτικός παρέχει το ερώτημα και τις ιστορικές πηγές, δίνει οδηγίες και παρουσιάζει τη δομή της έρευνας. Οι μαθητές πραγματοποιούν την έρευνα μέσω καθορισμένης διαδικασίας και εξηγούν τα ευρήματά τους.
- **Καθοδηγούμενη έρευνα** (Guided inquiry): Ο/Η εκπαιδευτικός παρέχει μόνο την ερευνητική ερώτηση, και στη συνέχεια σχεδιάζει και διεξάγει τη διαδικασία σε συνεργασία με τους μαθητές. Οι μαθητές συμμετέχουν ενεργά στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση των δικών τους δραστηριοτήτων, καταλήγουν στη λύση και ερμηνεύουν το αποτέλεσμα.
- **Ανοικτή έρευνα** (Open inquiry): Οι μαθητές διατυπώνουν το ερώτημα, επιλέγουν και σχεδιάζουν τη διαδικασία και τις δραστηριότητες, διατυπώνουν τις δικές τους ερευνητικές ερωτήσεις και παρουσιάζουν τα ευρήματά τους.

4.Διδακτικό σενάριο

«Τα ελληνοιστικά χρόνια. Τα σημαντικότερα γεγονότα»

- Δ' διδακτική ενότητα του σχολικού βιβλίου της Δ' τάξης του δημοτικού σχολείου με τίτλο «Ελληνοιστικά Χρόνια».
- Η προσέγγιση του σχολικού εγχειριδίου είναι γραμμική και γεγονοτολογική:

Περιλαμβάνει δραστηριότητες που αφορούν στην κατανόηση των γεγονότων στην εποχή του Μεγάλου Αλεξάνδρου και των διαδόχων του .

5. Χαρακτηριστικά του προτεινόμενου διδακτικού σεναρίου

A. Η μαθησιακή διαδικασία:

- Ανακαλυπτική – διερευνητική μάθηση (discovery learning)

Bruner (1997) Τρία στάδια γνώσης α) ανακάλυψη γνώσης β) αλλαγή γνώσης γ) εφαρμογή νέας γνώσης

- Συνεργατική μάθηση

Στηρίζεται στην αναζήτηση/ανακάλυψη και συσχέτιση πληροφοριών μέσα από πρωτογενείς και δευτερογενείς ιστορικές πηγές .

- Οι μαθητές/τριες μέσω του μαθησιακού μοντέλου της καθοδηγούμενης ανακάλυψης, αξιοποιούν φύλλα εργασίας με δραστηριότητες.

Μελετούν διαφορετικές ψηφιακές πηγές πρωτογενείς όπως εικονιστικές πηγές, χάρτες εποχής ή δευτερογενείς όπως οπτικοακουστικό υλικό στο διαδίκτυο.

Εντοπίζουν νέες πηγές.

Απαντούν σε ερευνητικά ερωτήματα συνθέτοντας ιστορική γνώση.

6. Χαρακτηριστικά της μαθησιακής διαδικασίας II

Διαμορφώνουν ένα πλαίσιο «ιστορικής αλήθειας» κι ανακοινώνουν τα συμπεράσματά τους στην ολομέλεια της τάξης.

Διαμορφώνεται ένα πλαίσιο διαλόγου με επιχειρήματα και αντεπιχειρήματα κι αντίστοιχα οι προϋποθέσεις γνωστικής σύγκρουσης για αναθεώρηση των αρχικών απόψεών τους.

Διδακτικές τεχνικές

Ο κατευθυνόμενος διάλογος μέσω ερωτήσεων και απαντήσεων,

Αξιοποίηση κατάλληλων οπτικοακουστικών και εποπτικών μέσων

Χρήση προσομοιώσεων γεγονότων που συμβάλλουν στην ανάπτυξη ιστορικής ενσυναίσθησης

Ενίσχυση της συνεργασίας με εργασίες σε συνεργατικά αρχεία σύγχρονα και ασύγχρονα (shared docs)

Διάρκεια φύλλων εργασίας 1 με 2 διδακτικές ώρες

7. Στόχοι - Ανάπτυξη ιστορικών δεξιοτήτων

Ακολουθήθηκε το σχήμα των P.Seixas & T.Morton για την ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης:

- **Αιτίες**

Να αντιληφθούν γιατί διασπάστηκε η αυτοκρατορία του Μέγα Αλέξανδρου.

- **Ιστορική σημασία**

Να αναγνωρίσουν σημαντικά γεγονότα που αφορούν στη διαμόρφωση των τεσσάρων βασιλείων αναλύοντας πηγές κατά την ιστοδιερεύνηση.

○ **Συνέπειες**

Να αναγνωρίσουν τη σημασία των πολιτισμικών αλληλεπιδράσεων μεταξύ των Ελλήνων αποίκων και των αυτόχθονων πληθυσμών.

○ **Συνέχεια και Αλλαγή**

Να κατανοήσουν τη συνέχεια στον πολιτισμό αναγνωρίζοντας την προέλευση φράσεων που χρησιμοποιούμε ακόμα και σήμερα

Να διακρίνουν χαρακτηριστικά της καθημερινής ζωής στα ελληνιστικά χρόνια

Να ανακαλύψουν εάν υπάρχουν τα επτά θαύματα του κόσμου, αν υπάρχουν σήμερα και που βρίσκονται

Να γνωρίσουν σπουδαίους επιστήμονες εκείνης της εποχής, τις θεωρίες που ανέπτυξαν και τις μηχανές που κατασκεύασαν

○ **Χρήση πρωτογενών και δευτερογενών πηγών**

Να αναλύουν κριτικά διαφορετικές πηγές και να συνθέτουν δικά τους πολυτροπικά κείμενα.

8. Στόχοι - Ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων

Γενικοί:

- Χρήση ψηφιακών μέσων
- Αναζήτηση πληροφοριών και επικοινωνία στο Διαδίκτυο
- Δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου
- Ψηφιακή ασφάλεια και κουλτούρα
- Διερεύνηση και απάντηση ερωτημάτων

Ειδικοί:

- Να αξιοποιούν μηχανές αναζήτησης.
- Να διαμοιράζονται και να συνθέτουν ιστορική γνώση με τη χρήση συνεργατικών αρχείων.
- Να δημιουργούν πολυτροπικά ιστορικά κείμενα με τη χρήση γραπτών πηγών, εικονιστικών πηγών, υπερσυνδέσμων στο διαδίκτυο με τη χρήση του εργαλείου canva.
- Να ανασυνθέτουν την ιστορική αφήγηση αποτυπώνοντας τα αποτελέσματα της διερεύνησής τους σε ιστοριογραμμές χρησιμοποιώντας το εργαλείο timetoast.
- Να αποτυπώνουν την εξέλιξη στον χρόνο και στον χώρο αξιοποιώντας εργαλεία γεωεντοπισμού (StoryMaps).

**9. Καθοδηγούμενη ιστορική διερεύνηση με δραστηριότητες που προάγουν την απάντηση σε τέσσερα κύρια ιστορικά ερωτήματα και τη συνεργασία των μαθητών
(Guided inquiry)**

- α. Σε ποια βασίλεια χωρίστηκε η αυτοκρατορία του Μέγα Αλέξανδρου μετά το θάνατό του και ποια τα χαρακτηριστικά τους;
- β. Ποιες εκστρατείες πραγματοποίησε ο Πύρρος;
- γ. Πώς ήταν η καθημερινή ζωή στα ελληνιστικά χρόνια;
- δ. Πώς αναπτύχθηκαν οι τέχνες και τα γράμματα στα ελληνιστικά χρόνια;

10. Ενδεικτικές δραστηριότητες

Το βασίλειο της Αιγύπτου, με πρωτεύουσα την Αλεξάνδρεια, απέκτησε μεγάλη φήμη για τα λαμπρά της οικοδομήματα. Ένα από αυτά ήταν και η βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας... Αρχικά διαβάστε την παρακάτω πηγή :

παράθεμα 2 Η βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας

Περίφημη ήταν και η βιβλιοθήκη της πόλης, που στην εποχή της ακμής της είχε πάνω από 700.000 βιβλία. Ιδρύθηκε από τον βασιλιά Πτολεμαίο Α9. Σπουδαίοι άνθρωποι υπήρξαν διευθυντές της. Η βιβλιοθήκη αποτελούσε τμήμα του Μουσείου, που ήταν ένα μεγάλο και μοναδικό κτίσμα με πολλά δωμάτια και κήπους. Εκεί έμεναν ποιητές, φιλόσοφοι και επιστήμονες, οι οποίοι έκαναν μελέτες και έρευνες. Η Αλεξάνδρεια χάρη στη βιβλιοθήκη της υπήρξε το πρώτο πανεπιστήμιο του κόσμου.

Εγκυκλοπαίδεια Ήλιος, τόμος 2ος, σελ. 232-234 (διασκευή)

Μπορείτε να περιηγηθείτε στον παρακάτω ιστότοπο:

<https://bibalex.gr/3572699-2/>

Μπορείτε να αναζητήσετε ατομικά ή ομαδικά κι άλλες πηγές.

Να συζητήσετε στις ομάδες σας και να παρουσιάσετε με το πρόγραμμα Canva το θέμα «Η βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας».

Συζητήστε τις παρακάτω εικονιστικές πηγές που παρουσιάζουν τα μέρη που πέρασε ο βασιλιάς Πύρρος:

Δημιουργήστε με τη βοήθεια του λογισμικού Story maps τη διαδρομή που ακολούθησε. Μπορείτε να συμπληρώσετε τη διαδρομή με ένα σύντομο κείμενο.

Καταγράψτε τα μέρη στα οποία εκστράτευσε ο Βασιλιάς Πύρρος

- 1).....
- 2).....
- 3).....

ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ (canva)

έση

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

1

+

έση

Ο Αθηναίος φιλόσοφος και πολιτικός, Δημήτριος ο Φαληρεύς, μαθητής του Αριστοτέλους, θεωρείται ο κύριος εισηγητής για την ίδρυση, από τους Πτολεμαίους, του Μουσείου και για την οργάνωση της συνδεδεμένης προς αυτό Βιβλιοθήκης.

2

+

Τα Αίτια Καταστροφής της Βιβλιοθήκης

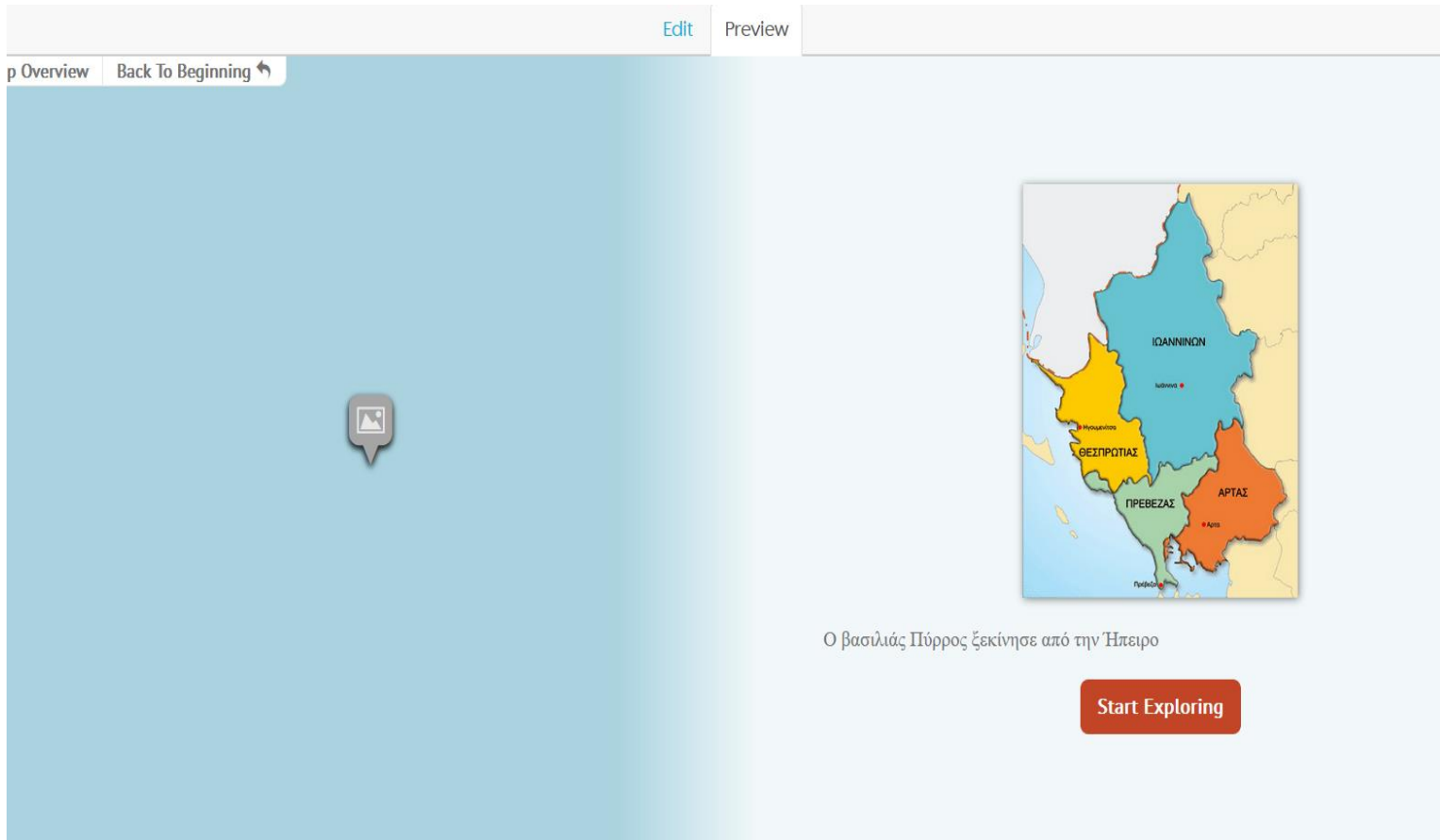
Κατά την πολιορκία της Αλεξανδρείας από τον Καίσαρα, το 47 π.Χ., μεγάλο τμήμα της Βιβλιοθήκης του Μουσείου κατεστράφη, από πυρκαϊά.

Οι εκστρατείες του βασιλιά Πύρρου (story map)

Overview Back To Beginning ↶

Edit Preview

ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
Ιωνία

ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ
Thesprotia

ΠΡΕΒΕΖΑΣ
Preveza

ΑΡΤΑΣ
Arta

Ο βασιλιάς Πύρρος ξεκίνησε από την Ήπειρο

Start Exploring

Με το στρατό του έφτασε στην Ιταλία

Και μετα την Ιταλία πήγε στη Σπάρτη

11. Συμπεράσματα

Οι μαθητές /τριες:

- Εξοικειώθηκαν με ψηφιακά εργαλεία.
- Ανέπτυξαν κίνητρα για την ιστορική μάθηση.
- Εξοικειώθηκαν με τη διαδικασία της συνεργασίας σε ψηφιακά περιβάλλοντα εργασίας.
- Απέκτησαν «ανοιχτότητα» αξιοποιώντας διαφορετικές πηγές.

- Ανέπτυξαν ιστορική σκέψη.
- Συνέθεσαν πολυτροπικά ιστορικά κείμενα.
- Ανέπτυξαν πρωτοβουλίες στην ιστορική διερεύνηση.
- Κατανόησαν τη συνέχεια του πολιτισμού μέσα από τη γλώσσα και τις πολιτισμικές εξελίξεις

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Cooper, H. (2014). *The Teaching of History in Primary Schools*. London: Routledge.
- Ercikan, K. and Seixas P. (eds.) *New Directions in Assessing Historical Thinking*, New York and London: Routledge.
- Haydn, T. (2018). *Using New Technologies to Enhance Teaching and Learning in History*. N.Y.: Routledge.
- Levstik, L., & Barton, K.C. (2015). *Doing history. Investigating with children in elementary and middle schools*. New York, London: Routledge.
- Pellegrino, A. M., & Kilday, J. (2013). Hidden in plain sight: Preservice teachers' orientations toward inquiry-based learning in history. *Journal of Social Studies Education Research*, 4(2), 1-26.
- Van Boxtel, C., Voet, M., & Stoel, G. (2021). Inquiry learning in history. In R. G. Duncan & C. A. Chinn (Eds.), *The international handbook of inquiry and learning* (pp. 296-310). New York, NY: Routledge.
- Voet, M., & De Wever, B. (2018). Effects of immersion in inquiry-based learning on student teachers' educational beliefs. *Instructional Science*, 46(3), 383–403.
- Van Drie, J., & van de Ven, P-H. (2017). Moving ideas: An exploration of students' use of dialogue for writing in history. *Language and education*, 31, 6, 526-542.
- Euroclio: History Education in the Digital Age: Five Key Takeaways from the Second Forum on History Education of the Council of Europe

<https://euroclio.eu/2023/03/30/history-education-in-the-digital-age-five-key-takeaways-from-the-second-forum-on-history-education-of-the-council-of-europe/>

